

Henkilötietojen käsittely sähköisen tunnistami- sen luottamusverkostossa

Viestintäviraston suosituksen liite

SUOSITUKSEN 216/2017/S LIITE

Sisältö

1	Johdanto	3
2	LUOTTAMUSVERKOSTO JA SEN TOIMINTA	3
2.1	Luottamusverkosto.....	3
2.2	Käsiteltävät vähimmäistiedot.....	4
2.3	Käsiteltävät valinnaiset tiedot.....	4
2.4	Käsiteltävät muut tiedot.....	4
2.5	Henkilötietojen välittäminen luottamusverkostossa	4
2.6	Määritelmät.....	5
3	HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY LUOTTAMUSVERKOSTOSSA YLEISESTI	5
3.1	Käsittelyn lainmukaisuus- ja perustevaatimus	5
3.2	Jäsenkohtaiset lisätiedot	5
4	HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYN PERUSTE LUOTTAMUSVERKOSTOSSA	6
4.1	Käsittelyperuste luottamusverkostossa	6
4.2	Lisäarvopalvelut.....	6
4.3	Henkilötietojen käsittelijät.....	6
5	HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY ASIOINTIPALVELUSSA	6
5.1	Käsittelyperuste asiointipalvelussa	6
5.2	Asiointipalvelun rekisteriseloste	6
5.3	Tietojen edelleen luovutukset asiointipalvelusta	7
6	HENKILÖTIETOJEN LUOVUTUKSET ULKOMAILLE	7
6.1	Luovutus ja siirto ulkomaille.....	7
6.2	Informointi.....	7
7	TIETOTURVA; TIETOJEN SÄILYTTÄMINEN	7
7.1	Yleinen tietoturvavaatimus.....	7
7.2	Viestintäviraston määräykset.....	7
7.3	Tietojen säilyttäminen	8
8	VALVONTA JA TUNNISTETTAVIEN OIKEUDET	8
8.1	Valvonta	8

SUOSITUKSEN
216/2017/S LIITE
3.7.2017

8.2	Tunnistettavan oikeudet	8
8.3	Suostumuksen peruuttaminen	8
9	MUUTA.....	9
9.1	Sovellettava laki	9
10	Viitteet.....	9

SUOSITUKSEN
216/2017/S LIITE
3.7.2017

1 Johdanto

Käytännesäännöt ja henkilötietojen käsittelyä koskeva käytännesääntöjen liite (tietosuojaliite) täydentävät lakia, asetusta ja lakiin perustuvia Viestintäviraston teknisiä määräyksiä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja tunnistuspalveluntarjoajien luottamusverkostosta.

Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain (617/2009, jäljempänä tunnistuslaki) [1] muutoksella (20.2.2015/139) säädettiin tunnistuspalveluiden luottamusverkoston muodostamisesta. Luottamusverkoston tavoitteena on edistää yleiskäyttöisten, käytettävyydeltään ja turvallisuudeltaan edistyksellisten tunnistuspalveluiden tarjontaa markkinoilla ja edistää sähköisen asiointin turvallisuutta. Verkosto mahdollistaa eri tunnistusvälineiden välittämisen asiointipalveluille yhtenäisillä teknisillä ja hallinnollisilla järjestelyillä. Luottamusverkoston hallinnollisista käytännöistä, teknisistä rajapinnoista ja hallinnollisista vastuista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajien luottamusverkostosta (169/2016, jäljempänä luottamusverkostoasetus)[2].

Tässä tietosuojaliitteessä on määritelty henkilötietojen käsittelyn yleiset periaatteet luottamusverkostossa.

Asiointipalveluissa tapahtuva henkilötietojen käsittely ja muu kuin tunnistustapahtumaan liittyvä henkilötietojen käsittely on rajattu tietosuojaliitteen ulkopuolelle, vaikka niitä sivutaankin ohjeistuksessa.

Käytännesääntöjen tietosuojaliite on teetetty Viestintäviraston asettaman Tunnistaminen ja luottamuspalvelut -työryhmän tunnistamien tarpeiden perusteella henkilötietolain asiantuntijoilla. Tietosuojaliitteestä on valmistelun aikana keskusteltu tietosuojavaltuutetun kanssa.

Käytännesäännöt ja sen tietosuojaliite ovat oikeudelliselta luonteeltaan Viestintäviraston suositus.

2 LUOTTAMUSVERKOSTO JA SEN TOIMINTA

2.1 Luottamusverkosto

Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain (617/2009; "tunnistuslaki") tarkoittamat tunnistuspalveluiden tarjoajat ovat osa yhteistä luottamusverkostoa. Luottamusverkoston jäseniä, eli lain tarkoittamia

SUOSITUKSEN
216/2017/S LIITE
3.7.2017

tunnistuspalveluiden tarjoajia, on kahdenlaisia: tunnistusvälineen tarjoaja tekee tunnistettavien asiakkaidensa kanssa sopimuksen tunnistuspalveluiden tarjoamisesta ja tunnistusvälityspalveluiden tarjoaja välittää tunnistustapahtumia tunnistettavan käyttämien, luottamusverkoston ulkopuolisten, asiointipalveluiden tarjoajille. Sama organisaatio voi olla samanaikaisesti sekä tunnistusvälineen ja välityspalveluiden tarjoaja; tässä asiakirjassa näihin rooleihin liittyviä vastuita kuitenkin käsitellään erikseen.

2.2 Käsiteltävät vähimmäistiedot

Osana tunnistustapahtumaa luottamusverkoston jäsenet käsittelevät ja välittävät keskenään tiedon tunnistettavan henkilön etunimestä, sukunimestä, syntymäajasta ja henkilökohtaisesta tunnisteesta (henkilötunnus tai sähköinen asiointitunnus). Jäsenet voivat myös soveltuvin osin hankkia, varmistaa tai päivittää tunnistuspalvelun tarjoamiseksi tarvitsemansa tiedot väestötietojärjestelmästä. Tunnistusvälineen tarjoajalla on velvollisuus hankkia ja päivittää tiedot väestötietojärjestelmästä (tunnistuslaki 7 §).

2.3 Käsiteltävät valinnaiset tiedot

Osana tunnistustapahtumaa luottamusverkoston jäsenet voivat käsitellä, ja mahdollisesti välittävät keskenään Viestintäviraston määräyksen 72 12.2 §:ssä määriteltyjä valinnaisia tietoja. Näitä ovat etunimi (-nimet) ja sukunimi (-nimet) syntymähetkellä, syntymäpaikka, nykyinen osoite ja sukupuoli.

2.4 Käsiteltävät muut tiedot

Luottamusverkoston jäsen voi myös tarjota omia lisäarvopalveluita, joissa voidaan käsitellä myös muita tietoja kohdassa 1.2 ja 1.3 mainittujen tietojen lisäksi (tähän liittyvien lisävaatimusten osalta ks. kohta 3.2).

2.5 Henkilötietojen välittäminen luottamusverkostossa

Tunnistusvälineiden, tunnistusvälityspalveluiden ja asiointipalveluiden tarjoajat voivat olla käsiteltävien henkilötietojen osalta lain tarkoittamia itsenäisiä rekisterinpitäjiä, mikä on arvioitava henkilötietolain perusteella. Tunnistustapahtumien välittäminen luottamusverkostossa voi sisältää siis henkilötietojen luovutuksen rekisterinpitäjien välillä, alla kuvatuin tavoin ja edellytyksin.

SUOSITUKSEN
216/2017/S LIITE
3.7.2017

2.6 Määritelmät

Tässä käytetyillä oikeudellisilla käsitteillä on sama merkitys kuin tunnustuslaissa ja henkilötietojen käsittelyä koskevassa lainsäädännössä. Sähköiseen tunnistamiseen luottavasta osapuolesta käytetään käsitettä asiointipalvelu. Tällä tarkoitetaan tunnistettavan käyttämää verkko- tai muuta palvelua, jota varten tunnistaminen suoritetaan. Henkilötiedolla ja henkilötietojen käsittelyllä on sama merkitys kuin henkilötietojen käsittelyä koskevassa lainsäädännössä. Luottamusverkostossa välitettävä tunnistustapahtuma sisältää lähtökohtaisesti aina tällaisia henkilötietoja.

3 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY LUOTTAMUSVERKOSTOSSA YLEISESTI

3.1 Käsittelyn lainmukaisuus- ja peruste vaatimus

Luottamusverkoston jäsenet käsittelevät henkilötietoja vain lain sallimalla perusteella (ks. kohta 3) ja vain kyseisen perusteen ja sovellettavien viranomais määräysten sallimassa laajuudessa. Luovuttaessaan henkilötietoja luottamusverkoston muille jäsenille ja asiointipalveluille luottamusverkoston jäsenet ovat vastuussa siitä, että myös vastaanottavalla osapuolella on lakiin perustuva oikeus vastaanottaa ja käsitellä kyseisiä henkilötietoja.

3.2 Jäsenkohtaiset lisätiedot

Tässä sanotun lisäksi luottamusverkoston jäsenen toimesta tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä kuvataan myös jäsenen omassa jäsenkohtaisissa lisätiedoissa antavassa rekisteriselosteessa, joka ei kuitenkaan koskaan saa olla ristiriidassa tässä todetun kanssa. Jäsenkohtaisessa rekisteriselosteessa kerrotaan mm. jäsenen, ja soveltuvin osin sen tietosuojavastaavan, nimi ja yhteystiedot, siirtääkö jäsen tietoja EU/ETA-alueen ulkopuolelle sekä tämän perusteesta sekä muista lain vaatimista seikoista. Viestintävirasto ylläpitää luottamusverkoston jäsenistä verkkosivuillaan luettelo, jossa on myös linkit näihin rekisteriselosteisiin.

4 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYN PERUSTE LUOTTAMUSVERKOSTOSSA

4.1 Käsittelyperuste luottamusverkostossa

Jäsenet käsittelevät lähtökohtaisesti tunnistettavan henkilötietoja tunnistettavan toimeksiannon perusteella.

4.2 Lisäarvopalvelut

Tässä ei käsitellä muuta kuin tunnistuspalveluiden toteuttamista varten tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä. Luottamusverkoston jäsenen tarjoamat mahdolliset lisäarvopalvelut (ks. kohta 1.4) kuvataan tätä koskevassa rekisteriselosteessa erikseen. Tunnistettavan kanssa asiakassuhteessa oleva tunnistusvälinen tarjoaja ei tässä sanotun perusteella ole vastuussa siitä, että tunnistettavan henkilötietoja voidaan käsitellä lisäarvopalvelun tarjoamiseksi.

4.3 Henkilötietojen käsittelijät

Mikäli jäsen käyttää käsittelijää henkilötietojen käsittelemiseen tulee sen varmistaa, että sillä on lain vaatimukset täyttävä kirjallinen sopimus käsittelijän kanssa.

5 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY ASIOINTIPALVELUSSA

5.1 Käsittelyperuste asiointipalvelussa

Tässä ei kuvata asiointipalvelun tarjoajan toimesta tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä tai sen käsittelyperustetta. Asiointipalvelun kanssa sopimus- tai vastaavassa suhteessa oleva luottamusverkoston jäsen varmistuu siitä, että asiointipalvelulla on riittävä käsittelyperuste tunnistustapahtuman ja siihen sisältyvien henkilötietojen vastaanottamiselle ja käsittelylle. Mikäli tunnistustapahtuman tiedot sisältävät tunnistettavan henkilön henkilötunnuksen, voidaan tämä luovuttaa asiointipalvelulle vain, jos tällä on laillinen peruste vastaanottaa ja käsitellä henkilötunnuksia.

5.2 Asiointipalvelun rekisteriseloste

Asiointipalvelulla on oma rekisteriselosteensa (tai vastaava asiakirjansa), jossa selostetaan asiointipalvelussa tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä. Asiointipalvelu on velvollinen varmistamaan, että sen rekisteriseloste on tunnistettavan saatavilla ja, että asiointipalvelun tarjoaja täyttää informointi- ja muut velvoitteensa tunnistettavalle. Asiointipalvelun kanssa sopimuk-

SUOSITUKSEN
216/2017/S LIITE
3.7.2017

sen tehnyt luottamusverkoston jäsen varmistaa mahdollisuuksiensa mukaan, että asiointipalvelu täyttää nämä velvollisuudet tai voi täyttää ne asiointipalvelun puolesta tai avustaa tässä, jos näin on sovittu.

5.3 Tietojen edelleen luovutukset asiointipalvelusta

Asiointipalvelu voi luovuttaa tunnistuspalveluiden toteuttamisen yhteydessä saamiensa henkilötietoja edelleen vain lain sallissa. Asiointipalvelun kanssa sopimuksen tehnyt luottamusverkoston jäsen varmistaa sopimuksissa, että asiointipalvelun tarjoaja on sitoutunut tähän.

6 HENKILÖTIETOJEN LUOVUTUKSET ULKOMAILLE

6.1 Luovutus ja siirto ulkomaille

Luottamusverkoston jäsenet eivät saa luovuttaa, tai siirtää, esimerkiksi osana alihankinta- tai ulkoistamisjärjestelyä, henkilötietoja Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen (EU/ETA) ulkopuolelle muuta kuin soveltuvan henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön sallissa ja sen mahdollisesti asettamien lisäedellytysten täytyessä.

6.2 Informointi

Mikäli tietoja luovutetaan tai siirretään EU/ETA-alueen ulkopuolelle, on jäsenen ilmoitettava tästä ja luovutuksen/siirron perusteesta ja muista lain vaatimista seikoista jäsenkohtaisessa rekisteriselosteessa.

7 TIETOTURVA; TIETOJEN SÄILYTTÄMINEN

7.1 Yleinen tietoturva-vaatimus

Kaikki luottamusverkoston jäsenet ovat lain nojalla velvollisia toteuttamaan kaikki tarpeelliset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet henkilötietojen suojaamiseksi asiattomalta pääsylvä tietoihin ja vahingossa tai laittomasti tapahtuvalta tietojen hävittämislä, muuttamiselta, luovuttamiselta, siirtämiseltä taikka muulta laittomalta käsittelyltä.

7.2 Viestintäviraston määräykset

Kaikki luottamusverkoston jäsenet noudattavat aina myös tässä kuvattuun toimintaan sovellettavia Viestintäviraston määräyksiä.

SUOSITUKSEN
216/2017/S LIITE
3.7.2017

7.3 Tietojen säilyttäminen

Luottamusverkoston jäsenet voivat säilyttää osana tunnistustapahtumaa käsittelemiään henkilötietoja tunnistuslain 24.3 §:n edellyttämän ajan eli vähintään viisi vuotta tunnistustapahtumasta tai sellaisen muun ajan, jonka luottamusverkoston jäsenen toimintaa koskeva laki sallii tai edellyttää.

8 VALVONTA JA TUNNISTETTAVIEN OIKEUDET

8.1 Valvonta

Tässä sanotun noudattamista valvovat soveltuvin osin Viestintävirasto, tietosuojavaltuutettu ja luottamusverkoston jäsenet. Kuluttaja-asemassa olevalla tunnistettavalla voi olla myös oikeus saattaa asia kuluttajariitalautakunnan käsiteltäväksi (kuluttajariita.fi).

8.2 Tunnistettavan oikeudet

Tunnistettavalla on lain nojalla oikeus saada pääsy luottamusverkoston jäsenen hallussa oleviin, häntä koskeviin henkilötietoihin sekä pyytää niistä kopio itselleen ja/tai mahdollisesti toiselle palveluntarjoajalle. Tunnistettavalla on myös oikeus vaatia, että jäsenet korjaavat häntä koskevan virheellisen henkilötiedon sekä oikeus vaatia poistettavaksi ne häntä koskevat henkilötiedot, joille jäsenellä ei ole enää tarvetta tietojen käsittelyperusteperuste huomioiden. Jos jäsen käsittelee tunnistettavan henkilötietoja tämän suostumuksen tai tunnistettavan ja jäsenen välisen sopimuksen perusteella, tunnistettavalla voi myös olla oikeus pyytää jäseniä tilapäisesti rajoittamaan tunnistettavaa koskevien tietojen käsittelyä.

8.3 Suostumuksen peruuttaminen

Niiltä osin kuin tässä kuvattu toiminta perustuu tunnistettavan antamaan suostumukseen, voi tunnistettava aina peruuttaa tämän suostumuksen ilmoittamalla siitä sille taholle, jolle on suostumuksen antanut (ks. lisäksi kohta 3.1). Suostumuksen peruuttaminen ei kuitenkaan vaikuta takautuvasti jo suoritettuihin tunnistustapahtumiin. Suostumuksensa peruuttavan tunnistettavan tulee ymmärtää, että suostumuksen peruuttaminen voi tarkoittaa, ettei hänelle enää voida tarjota tunnistuslain tarkoittamia tunnistuspalveluita.

SUOSITUKSEN
216/2017/S LIITE
3.7.2017

9 MUUTA

9.1 Sovellettava laki

Tähän asiakirjaan, sen tulkintaan ja siitä seuraaviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin sovelletaan Suomen lakia.

10 Viitteet

[1] Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettu laki (617/2009, tunnistuslaki)

[2] Valtioneuvoston asetus vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajien luottamusverkostosta (169/2016, luottamusverkostoasetus)